

Japonská kultura 日本文化 – *handout*

Semestr: Podzim 2017

Vyučující: Mgr. Jiří Matela, M.A., Ph.D. juramatela@mail.muni.cz

Přednášky: středa 9:10 – 10:45, učebna B2.13

Povinná literatura:

- Nitobé, Inazo. (1904). *Bušido*. Praha: Josef Pelcl.
- Tanizaki, Jun'ichirō. (1977). *In Praise of Shadows*. Stony Creek: Leete's Island Books.

Doporučená základní literatura:

Matela, Jiří; Barešová, Ivona; Dohnálková, Barbora. (2015). *Japonská kultura*. Olomouc: Univerzita Palackého. (skriptum)

I. Teoreticko-metodologická východiska zkoumání kultury

- Eurocentrismus/etnocentrismus vs. kulturní relativismus
- Antropologický pojem KULTURA
- Typologie pojmu KULTURA:
 - Axiologické pojetí kultury
 - Antropologické pojetí kultury
 - Redukcionistické pojetí kultury
- Celostní filologie jako metoda zkoumání kultury
 - abstraktní systém vs. konkrétní texty
 - diferenční zkoumání znaků

II. Historický přehled diskursu o japonské kultuře (にほんぶんかろん 日本文化論)

- Pierre Loti (1850–1923)
 - *Madame Chrysanthème* (1887)
 - *Japoneries d'Automne* (1889)
- Lafcadio Hearn (1850–1904) – Jakumo KOIZUMI (小泉八雲)
 - *Kwaidan: Stories and Studies of Strange Things* (1903)
- Inazó NITOBE (1862–1933) 新渡戸稲造
 - *Bushido: The Soul of Japan* (1899)
- Kakuzó (Tenšin) OKAKURA (1862–1913) 岡倉覚三 (岡倉 天心)
 - *The Book of Tea* (1906)
- folkloristika – *minzokugaku* 民俗学
- Kunio JANAGITA (1875–1962) 柳田國男
 - Příbehy z Tóno – *Tóno monogatari* 『遠野物語』 (1910)
- Šinobu ORIKUČI (1887–1953) 折口信夫
 - Studie starověku – *Kodai kenkjú* 『古代研究』 (1929–1930)
- „Kjótská škola“ – *Kjóto gakuha* 京都学派
- Kitaró NIŠIDA (1870–1945) 西田幾多郎
 - Studie dobra – *Zen no kenkjú* 『善の研究』 (1911)
 - „ryzí zkušenost“ 純粹経験 (じゅんすいけいけん) „místo“ 場 (ば)
- Tecuró WACUDŽI (1889–1960) 和辻哲郎
 - Klima – *Fúdo* 『風土』 (1935)
 - 3 typy kultury: monzunová, pouštní a pastvinná (モンスーン型 (文化) ・ 砂漠型 (文化) ・ 牧場型 (文化))
 - さぼくがた ぶんか (文化) ・ まきぼがた ぶんか (文化)

- Ruth Benedict (1887–1948)
 - *Patterns of Culture* (1934)
 - *The Chrysanthemum and the Sword* (1946)
 - kultura viny vs. kultura hanby つみ ぶんか はじ ぶんか
罪の文化 vs. 恥の文化
 - různé druhy závazků o n k ó o n o j a o n n u s i o n s i n o o n
on 恩 皇恩 親恩 主恩 師の恩
 - různé druhy povinností g i m u ĉ ũ k ó n i n m u g i r i
義務 忠 孝 任務 義理

- Masao MARUJAMA (1914–1996) 丸山眞男
 - *Myšlení Japonska – Nihon no šisó* 『日本の思想』 (1961)
 - „být“ vs. „dělat“ 「である」 こと vs. 「する」 こと
 - „model sasara“ vs. „model takocubo“ が た ササラ型 vs. が た タコツボ型

- Takeo DOI (1920–2009) 土居健郎
 - *Struktury amae – „Amae“ no kózó* 『「甘え」の構造』 (1971)
 - *amae* 甘え *omote* 表 vs. *ura* 裏 *soto* 外 vs. *uchi* 内
tatema 建前 vs. *honne* 本音

- *Nihondžin-ron* 日本人論 (日本語論 日本社会論 日本文化論 ...)
- Šózan SAKUMA 佐久間象山 (1811–1864) : *wakon jósai* 和魂洋才
- Jaiči HAGA 芳賀矢一 (1867–1927) こくみんせいじゅうろん
「国民性十論」 (1908)